

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
lantbruksvetenskap

Purmo församling

– en del av bygemenskapen

Purmo congregation

– a part of the local community

Isabella Lund

Kandidatarbete, 15 hp, Uppsala 2012
Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling
Institutionen för stad och land

Purmo församling – en del av bygemenskapen
Purmo congregation – a part of the local community

Isabella Lund

Handledare: Yvonne Gunnarsdotter

Examinator: Kjell Hansen

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2F

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0523

Program/utbildning: Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2012

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Community, religion, församlingsliv, Österbotten

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida den kyrkliga församlingsverksamheten kan påvisas bidra till att stärka bygemenskapen. Mitt antagande är att det finns ett samband mellan stor församlingsaktivitet och stark gemenskapskänsla. Grunden till empirin består av intervjumaterial, deltagande observationer och insamlat skriftligt material.

Den österbottniska by Purmo utgör föremål för min undersökning. Valet av undersökningsort var inte svårt eftersom jag är född och uppvuxen där. Purmo församling hör till Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet. Den kyrkliga samfälligheten består av fem olika församlingar med en gemensam administration. Varje enskild församling styr över den egna verksamheten på basen av en egen budget.

En tydlig sekularisering kan märkas i Finland idag. Många skriver ut sig från kyrkan och vill på det sättet visa att man önskar leva en ”religionsfri” tillvaro. Har då den aktiva församlingen betydelse för bygemenskapen? Resultatet av undersökningen visar att så är fallet.

Abstract

My purpose with this essay is to investigate whether ecclesiastical parish activity can be proven to strengthen the fellowship in rural societies.

My hypothesis is that there are a links between an active parish and strong sociality in the community. The research is based on interviews, participating observations, and a collection written material.

My home village Purmo is one object of the study. Choosing the research location was not difficult, because I was born and raised in Purmo. Purmo is a village in development and seems like a strong community. In my study I am investigating the significance of the congregation.

Nowadays a distinct secularization can be noticed in Finish communities. Many people step out of the church, and with that they want to show that they wish to live in a religious free existence. The members are faithful to their congregation. Does the active congregation then have a signification for the sense of community in rural societies? The study shows that is the case.

Innehåll

Sammanfattning	3
Abstract	3
Bakgrund	5
Inledning	5
Val av studie.....	6
Teori.....	7
Församling och etik.....	7
Bygemenskap och community.....	8
Metoder.....	9
Fältarbetet.....	10
Beskrivning av Purmo by.....	11
Geografin.....	11
Mötesplatser och gemenskap.....	12
Purmo församling.....	12
Olika gemenskaper i församlingen.....	13
Tron som symbol.....	13
Den traditionsbärande gemenskapen.....	13
Diakonala gemenskapen.....	15
Den öppna grupp-gemenskapen.....	15
Sammanfattning.....	16
Djupa samtal som symbol.....	16
Diakonala gemenskapen.....	16
Öppna grupp-gemenskaper.....	17
Sammanfattning.....	19
Omsorg som symbol.....	19
Diakonala gemenskapen.....	19
Öppna grupp-gemenskaper.....	20
Sammanfattning.....	21
Nå ut till andra som symbol.....	21
Den traditionsbärande gemenskapen.....	21
Öppna grupp-gemenskapen.....	22
Sammanfattning.....	22
Avslutning och slutsats.....	23
Referenser.....	24

Bakgrund

Inledning

Det är en mörk och kall decemberkväll. Ovanligt många Purmobor har sökt sig ut i den kyliga kvällen. Barnen står förväntansfull och spanar ner i backen, när kommer de? Snart hörs ett ljud av klappande ljud och en gnäggning. Upp i backen kommer en stor häst med släde, och i den sitter tre unga flickor. Flickan i mitten bär en ljuskrona, det är Lucia.

Varje år ordnar Ungdomsföreningen och Purmo församling en gemensam Luciafest i Purmogården, som är ungdomslokalen i byn. Församlingens barnkör står för sången och prästen håller en kort andakt i slutet av tillställningen. Ungdomsföreningen står för serveringen och de ser till att Purmoborna väljer en av flickorna i byn till Lucia. Det kristna budskapet reflekteras ut i en miljö där efterkrigstidens dansglada era har satt sina spår i golv och väggar. En plats av bygdegemenskap.

Val av studie

Då en studiekamrat från Sverige besökte mina hemtrakter upplyste hon mig om hur det kristna arvet tydligt kunde observeras i regionen. Detta var en helt ny iakttagelse som hon inte alls lagt märke i sina egna hemtrakter. Hennes observation ledde till att jag började fundera alltmer kring betydelsen av det man kallar för bibelbältet i Österbotten. Finns det faktorer i den starka församlingsgemenskapen som också skapar bygemenskap? Även om bygemenskap inte baserar sig på andliga värderingar och andliga upplevelser genom tiderna har flera väckelserörelser inom den Lutherska kyrkan fått fotfäste i Österbotten, såsom till exempel Laestadianrörelsen, men också olika frikyrkor. I Jakobstad finns nästan alla kristna samfund representerade. Detta talar för betydelsen för människorna i Österbotten att tillhöra en trosinriktning.

Syftet med min uppsats blir därför att undersöka huruvida församlingen kan ha betydelse för bygemenskapen. Jag har valt att undersöka detta i min hemby Purmo som ligger i Österbotten i västra Finland. Följande forskningsfrågor har uppstått ur syftet (eller någon liknande formulering)

1. Vilka föreställningar om gemenskap finns hos församlingsaktiva respektive icke aktiva?
2. På vilka sätt upprätthålls gemenskapen hos dem som är aktiva respektive inte aktiva i församlingen?

Teori

Här följer en redogörelse för vad som menas med församling och vad som menas med bygemenskapen i övrigt. Bringas det klarhet i var dessa gränser går, kan det vara lättare att förstå den symboliska konstruktionen av gemenskap som produceras i Purmo i enlighet med antropologen Anthony Cohens teori.

Församling och etik

Ur ett teologiskt perspektiv är en församling Guds utvalda folk, ekklesia (Peter Halldorf 2003:184). Församlingen är samtidigt bilden av Kristi kropp på jorden. Kroppen består av de olika kroppsdelarna, de olika personerna som bildar församlingen. Det som förenar dem är tron på den treenige Guden Fadern Sonen och den Helige Ande. Det kristna församlingslivet kännetecknas också av närvaro och gåvor av den Helige Anden. Den Helige Ande är den tredje parten i Gudomen och den som enligt Halldorf skulle hjälpa människan att förnimma Fadern och Gud. Han liknar den Helige Ande vid ”kärlekens rep” som drar människors hjärtan å faderns vägnar till Sonens hjärta Jesu hjärta. Den Helige Anden liknar han också vid moderligheten som bringar liv och kännetecknas av omsorg (Peter Halldorf 2003:36).

Som skapad till den treenige Gudens avbild skulle gemenskapen vara djupt nedlagt i människans identitet (Peter Halldorf 2003:184). Hennes viktigaste gemenskap skulle vara med den treenige Guden men också till sina medmänniskor och till hela skapelsen. Hon blir människa genom sina relationer. Med denna teologiska bild som grund kan man förstå den djupa känsla av samhörighet och gemenskap som kan finnas i en församling.

Det som jag menar med församlingen i uppsatsen är de människor som är

aktiva inom församlingen Purmo, det vill säga de som deltar regelbundet och kanske ordnar aktiviteter i församlingens regi och på så vis är med i denna gemenskap.

Det kristna budskapet handlar som sagt om att älska, älska Gud och medmänniskorna. I den finska kyrkolagen finns en nedskriven rad som preciserar och praktiserar det faktum att en församling skall älska sina medmänniskor. Kyrkoordningen (KO 4:3) preciserar diakonin på följande sätt:

Församlingen och dess medlemmar skall utföra diakoniverksamhet, vars syfte är att ge en sådan hjälp som betingas av kristlig kärlek, särskilt till dem vars nöd är störst och vilka inte får någon annan hjälp. Om verksamheten föreskrivs närmare i en instruktion för diakonin, som skall godkännas av kyrkorådet eller församlingsrådet.

Bygemenskap och community

De fysiska gränser som ramar in bygemenskapen, går där gränserna till Purmo by går. Dessa gränser kan sägas innesluta den rumsliga aspekten av ordet bygd. Bygd menar antropologen Yvonne Gunnarsdotter är en föreställning om och en manifestation av gemenskap mellan människor på en plats över tiden (Gunnarsdotter 2005:28). Bygdekänslan och bygdeandan anses vara det som motiverar människors lokala engagemang.

Den moderna tid vi lever i präglas av rörlighet, förändring och oförutsägbarhet, vilket kan göra att de tidsrumsliga gemenskaperna hotas (Lash & Friedman 1992). I min studie är tiden och rummet för gemenskapen i Purmo ganska tydligt definierade strukturer som inte är hotade. Därför intresserar jag mig mer för den mentala konstruktionen av gemenskaper, vilket antropologen Anthony Cohen diskuterar i begreppet Community (Cohen 1985:12). Det är genom att förstå hur människor tänker om sin gemenskap som betydelsen av den kan komma fram. Medlemmarna i en community har någonting gemensamt som skiljer dem från andra communitys. När de beträder gränserna till andra communitys, blir de medvetna om den symboliska betydelse som deras gemenskap har.

Den fria formen på intervjusituationerna gjorde att personerna kände sig bekväma i situationen och jag fick den uppfattningen att de ärligt svarade på mina frågor. När jag gjorde intervjuerna hade jag en fenomenologisk ansats, där man kan tillvarata alla sinnesintryck från intervjuerna och deltagarobservationerna (Kvale 2009: 43).

Jag åkte en vecka till Finland för att samla in fältmaterial. Jag valde att åka dit i slutet av vecka 14 och början av vecka 15 eftersom det då var påskfirande i kyrkan. Jag ansåg att detta kunde vara ett bra tillfälle att samla in ett material om en gemenskap, vars viktigaste högtid firades just då.

Fältarbetet

Det kan finnas problem med att se på sin hemort med nya ögon, men efter flera års utlandsvistelse hoppas jag mig klara av denna uppgift. För att summera mitt arbete upplever jag att det har varit både för- och nackdelar att göra en undersökning i min hemby. Fördelarna som jag kan se är att jag har en historisk förförståelse för platsen och en rätt bra helhetsbild av hur byn ser ut. Detta betyder att jag troligtvis lättare har kunnat skapa mig en bild av vilka informanter som jag trodde kunde ge mig relevant information till min undersökning. Dessutom tror jag att jag snabbare kunde komma djupare ner mot människornas tanke- och handlingsmönster eftersom jag har en förförståelse för den finlandssvenska landsbygdskulturen. Skulle jag ha gjort en motsvarande studie i en svensk landsbygdsort, skulle jag troligtvis ha fokuserat på yttre kulturella ting eftersom det skulle vara så mycket nya intryck för mig, som har en annorlunda kulturell bakgrund. Eftersom jag vill skapa en uppsats som baserar sig på lokalbefolkningens föreställningar om gemenskapen och hur den praktiseras, har det kanske varit lättare för mig att redan kunna kulturen så att jag kunnat närma mig människorna på ett djupare plan. Detta är min egen teori kring fördelarna att jag vuxit upp i byn.

Som jag tidigare nämnt finns det också nackdelar med att göra en studie om min hemort. Min bakgrund från platsen kan också ha gjort att jag haft svårare att kritiskt granska materialet som jag samlat in. Jag upplevde det också svårt att först distansera mig till materialet. Men eftersom jag bara

spenderat en begränsad tid i Finland under själva insamlandet av materialet, kunde jag sen lättare distansera mig till det när jag kom tillbaka till Uppsala och lät materialet ligga en stund innan jag började se på det igen. Jag märkte också att det var viktigt att poängtera för informanterna att de är anonyma i mitt material. Vissa saker som kom fram i intervjuerna var personliga tyckanden som informanterna av förståeliga skäl inte vill att deras namn skall stå bredvid. När jag gjorde intervjuerna märkte jag att det ibland kunde var rätt svårt att få informanterna att vara mera personliga i sina berättelser. Jag skulle gärna ha fått flera personliga vinklingar på dem. Österbottningar har jag överlag märkt att inte är rädda för tystnad, vilket betyder att en tystad från min sida som intervjuare inte alltid betydde att den intervjuade fyllde ut med prat som senare kunde avslöja vad de tänkte och kände om frågan.

Beskrivning av Purmo by

Geografin

Den norra vägen till Purmo går genom Forsby och ett långt vägstycke av bara skogslandskap. Den som inte känner till att det bakom den mörka skogen kommer ljusare landskap, kan undra vart Purmoborna har bosatt sig. Men snart öppnar sig skogen och landskapet blir öppet med åkrar och färre trädgångar. En skylt där det står Purmo dyker upp och några hus blir synliga. Kör man vidare på vägen möts man av flera hus och snart kommer man till en by centrum med butik, bank och kyrka. Kring butiken är det liv och rörelse. Bilar kommer och åker och människor hälsar på varandra och stannar upp och samtalar en stund.

Purmo kan sägas vara en typisk landsbygd för norra Österbotten. Byn är en del av Pedersöre kommun. Purmo kommundel har ca 1400 invånare och en stor del av dem tillhör Purmo församling. En liten del av invånarna hör till de två små frikyrkorna Pingstförsamlingen och baptistförsamlingen.

Lantbruksnäringen är mycket stark men näringen sysselsätter endast ett fåtal lantbrukare idag. Enheterna är mycket stora och man satsar främst på mjölkproduktion. En stor del av invånarna i Purmo pendlar därför till sina

arbetsplatser, eftersom de stora arbetsplatserna ligger utanför byn och många även utanför Pedersöre kommuns gränser. Inom lantbruket har de stora gårdarna nyodlat mark och stora skogsfält har röjts för att ge rum för odling av gräs och foder till djurgårdarna.

Mötesplatser och gemenskap

I Purmo finns flera platser som kan fungera för möten ansikte mot ansikte för byborna, vilket är viktigt för att upprätthålla bygden (Gunnarsdotter 2005: 93). De två ungdomsgårdarna i byn, samlar varje helg många ungdomar. Männerna i byn samlas ofta för morgonkaffe vid bensinmacken, och detta möte kallas i folkmun ”gubbdagis”. Det finns även en matrestaurang i byn som dagligen samlar lunchgäster som har möjlighet att avnjuta en måltid samtidigt som de kan samtala med de andra gästerna. En annan viktig plats för möten verkar vara by butiken i den norra delen av byn. Denna butik kommer upp i de flesta av intervjuerna som en plats att heja på och samtala med andra bybor. Det finns även flera föreningar som engagerar Purmoborna.

Utifrån intervjuerna kom det fram olika betydelse av hur informanterna beskrev och upplevde bygemenskapen. Den återkommande tolkningen av bygemenskapen från intervjuerna, skulle vara att man i Purmo ser varandra och räcker ut en hjälpare hand, utan att nödvändigtvis förvänta sig något i gengäld.

Purmo församling

Jag undersöker den betydelse församlingen har för bygemenskapen i Purmo. Med församlingen menar jag först och främst den Evangeliska Lutherska församlingen som finns i byn. Det finns andra friförsamlingar i byn, men eftersom jag inte har intervjuat någon därifrån, så kan jag inte ta dem i beaktande.

Purmo församling är en evangelisk Luthersk församling som haft rötterna i byn i flera hundra år. Den gula kyrkan från 1772, som är belägen mitt i byn, har länge tjänat Purmoborna som samlingsplats för gudstjänster.

Församlingen har till sitt förfogande många andra byggnader där möten människor emellan blir möjliga.

Inskrivna i Purmo församling är omkring 1200 medlemmar där grovt uppskattat cirka 25 procent av Purmo medlemmar är mycket aktivt med i verksamheten på olika sätt, cirka 50 procent är delaktiga i verksamheten till viss del, medan resterande delen av medlemmarna mycket svagt deltar i verksamheten.

Purmo församling har en mångsidig verksamhet där de flesta ålderskategorier och intressegrupper kan hitta en krets som de kan höra hemma i. För att sammanfatta deras aktiviteter i tre teman, skulle man kunna säga att de har en gemenskap som samlas kring de traditionsbundna riterna som Gudstjänsten och förrättningar som dopet, vigseln och jordfästningen. Den andra stora huvudgruppen när det gäller gemenskap skulle vara den diakonala. Den innefattar själva diakonin, som innebär att församlingen tar hand om de bybor som behöver hjälp i olika svåra livssituationer. Sen fokuserar diakonin på missionsarbete, som innebär att nå ut om buskapet om Jesus till dem som är intresserade. Den sista stora huvudgruppen av gemenskap skulle vara de många grupp-gemenskaper som finns i församlingen. Där finns det grupper för allt från små barn till personer i pensionsåldern.

Olika gemenskaper i församlingen

Tron som symbol

Den traditionsbärande gemenskapen

Inom Purmo församling präglas verksamheten av många olika traditionella ritualer som Gudstjänsten och den ibland tillhörande nattvarden. Vanliga gudstjänster lockar oftast en trogen skara av besökare, där många kan sägas tillhöra den äldre generationen. Under skärtorsdagen fick jag möjlighet att delta i församlingens nattvardsgudstjänst. I kyrkan var bara halvfull och det var även nu främst den äldre generationen som var presenterad.

Som ett delmoment i min undersökning deltog jag även i påskdagens

gudstjänst i Purmo församling. Under gudstjänsten var hela kyrkan fullsatt. I bänkraderna satt en brokig samling av människor. Allt från små barn till äldre personer, som måste sitta med hörapparatslingan. Medelåldern var rätt låg jämfört med de vanliga gudstjänsterna då det mest brukar vara människor av den äldre generationen som söker sig till kyrkan. Gudstjänsten började med sång av församlingens barnkör. Detta bidrog till en lättsam introduktion på samlingen. Sedan följde man en liturgi som är allmän för den lutherska kyrkan. Detta innebar till exempel bibelläsning, psalmsång och att alla församlade som vill deltar i trosbekännelsen om den treenige Guden. Dagens predikan handlade om påsksöndagens betydelse för de kristna. Denna dag firar de kristna till minne av att de menar att Jesus uppstod, den tredje dagen efter sin död. Efter gudstjänsten passade besökarna på att hälsa på varandra i gångarna och samtala en stund.

Inom församlingen finns det en slags traditionsbärande gemenskap, där byborna tydligen tar del av denna vid högtidstillfällen. Mitt antagande är dock att flera av byborna under Påskens högtidsgudstjänst, inte delar församlingens syn på budskapet som gavs i kyrkan. Cohens teori om community kan tolka detta fenomen. Han menar på att en gemenskap kännetecknas av de symboler som förenar dem och att medlemmarna av gemenskapen blir medveten om deras symboliska betydelse först när de överträder gränserna till en annan gemenskap. Innanför gränserna skulle gemenskapens identitet finnas. För församlingen är tron den starkaste symbol som förenar dem, vilket skulle skilja dem från övriga bybor som bara tar del av gudstjänsten på grund av att de ser den kristna tron som ett slags historiskt arv som de bär med sig. Purmoborna som inte delar församlingens tro, kan bli medvetna om deras olika gemenskaper när de besöker en gudstjänst. Deras olika identiteter blir tydligare som vi och dem iform av kristna och icke kristna.

Diakonala gemenskapen

Det klingade i dörren och in kom en glad och pigg äldre dam till den gamla prästgården. Jag hade precis avslutat mitt samtal med en av informanterna, så jag fick tillfälle att prata lite med denna dam innan hon framförde sitt

budskap till någon av de församlingsanställda. Hennes ärende var ingen hemlighet, så jag fick ta del av det hon ville ha framfört. Hon kom angående en sjuk systerson som hon önskade skulle få förbön. Så under det lilla mötet på morgonkvisten personalen emellan, togs detta böneämne upp och de bad för den sjuka unga mannen.

Ett förbönstillfälle som exemplet ovan, visar på församlingens tro och vad den kan innebära i praktiken. Enligt teorin om Community kan man se tron i form av bönen, som den symbol som förenar församlingen i den gemenskapsform som kan kallas den diakonala gemenskapen. Eftersom församlingens diakonala verksamhet är till för andra än den aktiva församlingen, finns denna gemenskap till för personer i byn som kanske inte bekänner sig som kristna. De träder då över gränserna till denna gemenskap men delar nödvändigtvis inte betydelsen av de kristnas symboliska betydelse av den praktiska tron, som bönen. Deras betydelse av den diakonala gemenskapen blir i detta fall mera en form av

Öppna grupp-gemenskapen

I Purmo finns många barn, och församlingen vill gärna finnas till för denna viktiga grupp av bybor. Därför finns en verksamhet som kallas dagklubben där alla barn är välkomna innan de börjar förskolan. I dagklubben har barnen möjlighet att ge utlopp för sin kreativa sida i form av att sjunga och pyssla. Barnen får även utrymme för att leka inom och utomhus och på så vis har de möjlighet att socialisera med andra barn. I dagklubben lär sig barnen vem Jesus var och sångerna de sjunger skulle främst kallas kristna sånger. Till dagklubben kommer en stor del av barnen i byn. Många föräldrar som inte annars har förankring till församlingen, anser att denna dagligverksamhet är en bra plattform för deras barn att socialisera med andra barn och förbereda dem för förskolan. Att dagklubben har en utpräglad kristen framtoning, verkar inte vara något hinder.

I dagklubben blandas barn från familjer som hör till den aktiva församlingen, med barn som aldrig tagit del av en kristen tro hemifrån. Gränserna mellan den gemenskap som utgör de kristna barnfamiljerna och

de som inte är det blir otydliga i barnklubben. Cohens teori om community vill dock visa på den mentala betydelse som olika gemenskaper har för medlemmarna. Trots att barnen inte upplever gränserna som tydliga, finns det större chans att föräldrarna till barnen upplever betydelsen av daglubbens verksamhet olika.

Sammanfattning:

Församlingens gemenskap har tron som en förenande symbol, även om den kan komma i uttryck och få olika betydelse för församlingens medlemmar (Cohen 1985:12). Att tron är en förenande symbol för församlingen, verkar inte hindra andra bybor i Purmo från att vilja söka sig till församlingens aktiviteter och gemenskap där betydelsen av tron är en sammanbindande faktor. De Purmobor som deltar i sådana verksamheter ser betydelsen av de traditionsbundna riterna som tron fört med sig, som ett historiskt arv som förenar dem i bygden. Sen finns det också fördelaktigheter för Purmoborna att ta del av församlingens tro som kan ta sig praktiska uttryck som i form av att man uppmärksammandet av de minsta i en dagligverksamhet.

Djupa samtal som symbol

Diakonala gemenskapen

I den gamla prästgården finns idag det som man skulle kunna kalla Purmo församlings kärna. När jag steg in genom dörren till huset, möttes jag av en lugn stämning. De som befann sig där stannade upp och sa hej, även om de kanske har bråttom till något möte. I prästgården finns kontoren till de personer som har en tjänst inom församlingen.

Ibland ställs vi inför situationer i livet då vi behöver någon att tala i förtroende med. Det kan vara lättare att rådgöra med en utomstående än med släktingar och vänner. Diakonins uppgift är att finnas till för människor i alla livets situationer¹.

1

http://www.pedersoreprosteri.fi/web/index.php?option=com_content&task=view&id=166&Itemid=258

Det är ofta till församlingen som byborna i Purmo söker sig om de behöver någon att prata med vid kriser i livet. Det är främst den diakonala gemenskapen i församlingen som finns till för själavårdande samtal och andra viktiga konversationer. Diakonissan och prästen i församlingen står till förfogande för alla som vill boka en tid för samtal. Dessa två är utbildade att kunna förstå hur de skall bemöta människor som står i alla olika sorts mer eller mindre svåra situationer i livet. Det finns även andra inom den aktiva församlingen som kan fungera som lyssnande medmänniskor. De behöver inte på samma sätt vara utbildade som diakonissan och prästen, men de kan ha ett sund förhållningssätt till människor som upplever svårigheter och kriser i livet. Dessa samtal motsvarar inte de djuppsykologiska samtal som görs hos en utbildad psykolog. De själavårdande samtalen är mera en form av lyssnande, där en människa kan uttrycka den djupa längtan och sår som hon annars inte säger i vardagliga samtal (Murray & Rönnblom 2004:39).

De själavårdande samtalen är en av de symboler som enligt Cohens community teori, skulle förena församlingens gemenskap. Eftersom församlingen står till tjänst som lyssnande medmänniskor till byborna i Purmo, finns det möjlighet för personer att ta del av församlingens gemenskap, där kan de bli sedda och få möjlighet att uttrycka sig. Dessa purmobor som tar del av denna form av tjänst, skulle i enlighet med samma community teori kunna sägas träda över gränsen till församlingens gemenskap. Det betyder inte att de upplever betydelsen av samtalen på samma sätt som någon som tillhör församlingen. Enligt teorin skulle då identiteten hos medlemmarna i de olika gemenskaperna bli tydligare när de överträder gränser. De Purmobor som inte kallar sig kristna men vänder sig till församlingen, vid till exempel någon kris i livet, kan säkert bli uppmärksam på de olika identifieringar som de och församlingen har.

Öppna grupp gemenskapen

Purmo är en by med många barnfamiljer och därför anser församlingen att det är viktigt att ordna grupper som ger barn och familjer en mötesplats. Församlingen ordnar till exempel samlingar varje måndag förmiddag för

föräldrar som är hemma med småbarn. Till dessa samlingar har så gott som alla byns småbarnsmammor någon gång gått. Flera av dem är inflyttade och ingifta Purmobor. De har då upplevt det som en givande möjlighet att lära känna nya människor och dela erfarenheter och skapa kontakter med föräldrar i samma situation.

Vissa av kvinnorna har sen fortsatt att träffats efter att barnen blivit äldre, eftersom de tyckt att det har varit en givande tid att få sitta och samtala tillsammans. De menar att det inte är någon självklarhet att det idag finns gemenskaper som ger möjlighet för föräldrar att träffas, och föra diskussioner kring viktiga frågor i livet.

Teorin kring community av Cohen, syftar till att finna den mentala betydelsen av gemenskaper. I vissa av församlingens öppna grupp-gemenskaper finns diskussioner kring viktiga frågor som en förenande faktor. Community teorin syftar till att visa på symboler som förenar medlemmar i en gemenskap. Dessa symboler blir medlemmarna uppmärksamma på när de träder över gränsen till andra gemenskaper. Diskussionerna hos församlingen, kan ses som en symbol som visar på gränser till andra gemenskaper. Det betyder inte att grupper, som uppkommit ur andra sammanhang än församlingen, aldrig för liknande diskussioner. Det verkar dock vara mera vanligt inom församlingen. De djupa samtalen ger gemenskapen en särskild prägel, som vissa personer aktivt söker sig till

Sammanfattning:

De djupa samtalen verkar vara en av symbolerna som kännetecknar församlingens gemenskap (Cohen 1985:12). Det finnas andra sammanhang i byn där sådana samtal kan förekomma, men det är främst församlingen som profilerar sig med att erbjuda detta. Men har personer tagit del av sådana reflektionstillfällen kan de ta med sig det till andra sammanhang i byn och sättet att socialisera sprider sig.

Omsorg som symbol

Diakonala gemenskapen

Glada sjungandes någon sång om Jesus, tågade ett gäng med barn in i kyrkan under Påsksöndagens Gudstjänst. I händerna bar de gula påskliljor, vilka de satte i stora vaser framme vid kyrkans första bänkrader. Sen sjöng barnen lite flera sånger innan de satte sig i bänkarna. När gudstjänsten var slut, gavs informationen att dessa påskliljor skulle delas ut till byns äldre invånare. Det var framförallt ungdomarna som gick i skriftkolan som skulle få denna ärofyllda uppgift, men alla som kände sig ung i sinnet var också välkomna att dela ut av dessa solgula fröjder.

Efteråt fick jag höra att denna gest med påskliljorna är en mycket uppskattad händelse. Det finns så många äldre i byn som inte orkar eller kan ta sig till kyrkan. När kanske en ungdom åker hem till en äldre, ofta rätt ensam person, betyder det väldigt mycket för denne.

Community teorin syftar till att lyfta fram den mentala betydelse som en gemenskap har. Inom Purmo församling kan denna omsorgsfokusering visa på föreställning om gemenskapen hos församlingen. Visserligen verkar omsorg om dina medmänniskor vara ett övergripande tema i folkmunnen i Purmo, men ingen annan verksamhet har den uttalade omsorgsfokuseringen som församlingen har. Den stora omsorgsfokuseringen skulle då kunna sägas vara en symbol som markerar på gränser mellan församlingen och andra gemenskaper i byn. Enligt community teorin blir identiteten hos medlemmarna av en gemenskap, tydligare när de träder över gränser till andra gemenskaper. När någon ur församlingen till exempel kommer ut till purmobor med en påsklilja, överträds gränser mellan gemenskaper i Purmo. Då förtydligar även att det finns ett vi och dem ifall församlingen går hem till någon som inte är aktivt med i deras gemenskap.

Öppna Gruppenskapen

Bredvid den gamla prästgården på Sisbacka i Purmo, står ett rött äldre hus med vita knutar. Vid första anblick kan man tro att det bara är ett vanligt hus som vittnar om gångna tider. Men dess namn, Drängstugan, avslöjar att det förut inhystes drängarna som arbetade vid prästgården .

Idag har huset fått en annan funktion än att vara bostad åt prästgårdens tjänstefolk . Det är Purmo församling som har huvudansvaret över stugan och temat tjänande, som förut förknippades med drängstugan, fortsätter än idag². Det är dock nuförtiden främst kvinnor som håller till i Drängstugan.

Inne i stugan finns kläder och prylar i mängd och massor som har blivit dit skänkta av bybor och andra som hört talas om drängstugan. Sakerna finns sen till försäljning i form av loppmarknadsverksamhet. Pengarna som kommer från denna del går till gatubarnsarbetet i S:t Petersburg. En del av kläderna packas ihop i lådor med andra viktiga förnödenheter som sedan drängstugans verksamhet ser till att skickas till S:t Petersburg. Drängstugan brukar ordna cirka två bussresor årligen till S:t Petersburg där intresserade kan följa med. Detta har bidragit till att många av Purmos bybor har besökt det östra grannlandet.

Drängstugans verksamhet visar på en tjänande inställning hos församlingen. Community teorin vill lyfta fram den mentala betydelse som en gemenskap har för dess medlemmar. Denna tjänande inställning som finns vid Drängstugan, skapar en speciell betydelse för gemenskapen. Vetskapen om att arbeta tillsammans för nödställda, ger en stark känsla av samhörighet. Till denna gemenskap lockas flera Purmobor som annars inte är med i församlingen, eftersom det inte finns någon liknande verksamhet i byn. Det verkar vara betydelsen av att man tillsammans arbetar för att konkret hjälpa andra människor, som lockar många till gemenskapen.

Sammanfattning:

Församlingens gemenskaper med omsorg som förenande betydelse, lockar bybor till sig, eftersom värderingarna där kan anses vara goda (Cohen 1985:12). Men betydelsen som denna omsorgssymbolik kan ge uttryck för, är att också enskilda Purmobor kan bli objekt för omsorgen, och på så vis bli sedda och uppfattas tillhöra den större bygemenskapen.

---

² Verksamhetsberättelse Över diakoni- och missionsarbetet i Purmo församling år 2010

Nå ut till andra

Den traditionsbärande gemenskapen

En kristen församling är till för de redan kristna med de flesta församlingar vill även öppna upp sina dörrar så att andra än de redan troende kan höra om budskapet om Jesus den relation man kan ha till honom. Därför har Purmo församling ordnat alphakurser som är en grundkurs i kristen tro.

Alphakursen är en verksamhet som skall vara lätt för icke församlingsaktiva att delta i. Detta betyder att det är en kurs dit alla som är intresserade av att lära sig mera om den kristna tron kan komma, även om de inte har erfarenhet av församlingen sen tidigare.

Till Purmo församlings alphakurser har det kommit flera nyfikna bybor. Trots att alla Purmobor inte kan ha undgått att höra kristna budskapet, finns det flera som gärna vill lära sig mera. Då har dessa alphakurser varit ett bra tillfälle för dem att lyssna på föredrag som kretsar kring vem egentligen Jesus vad och vad han stod för. Efteråt har det funnits möjlighet för dem att ställa frågor och diskutera ämnet. Flera Purmobor som inte innan varit aktiva i församlingen har blivit det genom att de gått en alphakurs. I och med dessa kurser har församlingen haft möjlighet att utöka sin gemenskap genom att flera blivit troende kristna, även om det inte skett i större utsträckning. När den aktiva församlingen utökats med flera bybor, betyder det inte att de lämnat sina tidigare kretsar i byn, utan fortsätter socialisera där.

Dessa alphakurser är ett konkret exempel på den syn som ofta finns i en församling om att ge andra möjlighet att höra om Jesus. Detta bekräftar Cohens teori om community, vilken syftar till att lyfta fram det inom en gemenskap som förenar dem. Kursen kan stå som ett praktiskt exempel på hur församlingen vill nå ut till andra än de redan troende. När sen medlemmarna av de olika gemenskaperna i Purmo möts, blir gränserna tydligare mellan dem. Detta beskriver Cohen i sin teori om Community. Han menar på att medlemmarnas identitet i de olika gemenskaperna blir tydligare när gränser överskrids.

Församlingen vill alltså gärna utöka sin kärngemenskap, alltså bli flera som identifierar sig med dem. De bybor som väljer att gå en alphakurs får då en möjlighet att ta del av det tron betyder för församlingen, och sen komma med i kärgemenskapen i församlingen, ifall de har intresse av det.

Öppna gruppemenskapen

I församlingens förfogande finns en även en gul liten stuga invid kyrkan som kallas Lyjon. I denna stuga har församlingens ungdomar hållit till i många år. Den kärntrupp som nu samlas där, består av cirka femton ungdomar från högstadie- och upp till gymnasieåldern, varav majoriteten är killar. Ungdomarna samlas där varje fredag, men ibland också någon annan veckodag. De har en ungdomsledare som håller i trådarna, men ungdomarna kan själva komma med förslag vad de vill göra. Ungdomsledaren är främst till för att styra upp programmen och finnas till för ungdomarna.

Denna gemenskap verkar vara en väldigt sund och givande umgängesform för ungdomarna. Atmosfären i stugan har varit öppen, och det har möjliggjort för speciellt killarna att uttrycka sina funderingar och känslor. Många av killarna har upplevt denna gemenskap som en fristad från gruppsytryck, som annars är väldigt vanligt i den ålder de befinner sig i. Denna gemenskap är också öppen för alla ungdomar som vill komma, det finns alltså inga krav på att man måste vara troende kristen för att komma till Lyjon.

Församlingens ungdomar är dock inga personer som stänger sig inne i den gula stugan Lyjon, utan de är vana att röra sig mellan olika gemenskaper och platser. Ungdomsledaren vill poängtera för dem att de inte skall se sig som vi och dem, alltså som de kristna och icke kristna. Ungdomsledaren tycker att det är bra att tonåringarna skapar sig kontakter utanför Lyjogemenskapen. I bland besöker Lyjoundomarna någon av byns ungdomsgård, vilket de tycker fungerar bra. Denna vinter ordnades revy i en av gårdarna, och Lyjoundomar fanns med i revygänget som bland annat musiker. När ungdomarna i revygänget till exempel började dricka alkohol, märker Lyjoundomarna av de olika värderingar som finns i de olika

gemenskaperna. I Lyjon finns inte grupptricket som visar på att tonåringar skall dricka sig fulla, vilket ibland finns inom andra umgängesgrupper.

Alkoholen kan ses som en symbol som markerar en gräns mellan församlingens ungdomar och andra ungdomar i byn. Den mentala betydelse som olika gemenskaper kan ha, beskrivs i teorin om community. När ungdomarna går över dessa gränser, blir de medvetna om den betydelse deras gemenskaper har. När medlemmar mellan olika gemenskaper, överskrider gränser, blir deras olika identiteter synliga. Lyjoundomarnas identitet blir i exemplet med alkoholen mera påtaglig när de integrerar med andra ungdomar i byn.

Sammanfattning:

Det är troligtvis de öppna gruppenskaperna som får störst betydelse med att nå ut i bygemenskapen. Ett exempel på detta är Lyjogemenskapen, där ungdomarna representerar församlingen. De kan aktivt söka sig till andra platser där ungdomar samlas och blir till del av deras gemenskap. Deras olika identiteter kan dock framkomma (Cohen 1985:12). Detta visar att det inte bara är församlingen som öppnar upp sin gemenskap och byborna tar del av den, utan församlingen kan även gå ut till andra gemenskaper och bli delaktiga i den. Detta visar på ett ömsesidigt givande och tagande av varandras samvaro, som kan möjliggöra att den tidsrumsliga gemenskapen har möjlighet att fortgå.

Avslutning och slutsats

Syftet med min undersökning är att undersöka församlingens betydelse för skapande och upprätthållande av bygemenskap. Mitt antagande innan jag påbörjade undersökningen var, att församlingen har en betydelse. Genom mina intervjuer och på basen av egna erfarenheter vet jag att Purmo församling har en relativt mångsidig och livlig verksamhet. Församlingen upprätthåller en traditionsbärande-, en diakonal- och en öppen verksamhet som bjuds ut till allmänheten oberoende av trosinriktning eller etnisk tillhörighet. Församlingsverksamheten är öppen för alla och en var. Detta budskap är genomgående i Purmo församling liksom i Evangelisk Lutherska

församlingar i övrigt runtom i världen.

Med bygemenskapen har jag intresserat mig för den mentala konstruktionen av gemenskaper, som antropologen Anthony Cohen diskuterar i begreppet Community (Cohen 1985:12). Genom att förstå hur människor tänker om sin gemenskap blir betydelsen av den synliggjord. De öppna gruppgemenskaperna i Purmo församling, är kanske de som i dag har störst betydelse för bygemenskapen. Den mentala betydelsen av gruppgemenskaperna för medlemmarna, ger dem bland annat en känsla av tillhörighet och möjlighet att träffa människor med liknande intressen. Dessa grupper präglas ofta att de har enkla verksamhetsformer, vilket gör att steget att söka sig dit för Purmobor inte blir så långt. Inom dessa grupper finner många nyinflyttade till Purmo vänner och bekanta. Även barnfamiljer kan naturligt finna mötesplatser med andra barnfamiljer.

Denna undersökning visar att församlingen har betydelse för bygemenskapen. Församlingen står för en del av byns historia, och har därför betydelse för tidsaspekten av bygemenskapen. Den traditionsbundna gemenskapen, med gudstjänster som följer kyrkoåret, står för kontinuitet. Detta hjälper således till att upprätthålla en tidsrumslig gemenskap, vilket är en av förutsättningarna för att upprätthålla en bygdeanda, enligt antropologen Yvonne Gunnarsdotter (Gunnarsdotter 2005:28)

Församlingen skulle alltså kunna vara en bidragande orsak till att det i Purmo finns en allmänt positiv attityd till medmänniskorna och bygden. Församlingen har funnits kvar över tiden, när andra gemenskaper kommit och gått i byn. Den betydelse församlingen har för byborna har säkert förändrats över tiden men det som säkert går att säga är att deras verksamhet har erbjudit och erbjuder ännu idag, möten ansikte mot ansikte. Detta är viktigt för att upprätthålla en bygemenskap.

Referenser

Litteratur

Yvonne Gunnarsdotter 2005. Doctoral Thesis 2005:3. *Från arbetsgemenskap till fritidsgemenskap*. Faculty of Natural Resources and Agricultural Sciences. Swedish University of Agricultural Sciences: Uppsala

Per Månson 2007. *Moderna samhällsteorier*. Norstedts förlag: Finland

Anthony P. Cohen 1985. *The symbolic construction of community*. Routledge: London

Steinar Kvale 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*.

Studentlitteratur: Lund

Christer Kuvaja, Tommy Olin, Nils Erik Villstrand, Ann-Catrin Östman: *Leva fattig- dör rik. Purmo kommuns historia*. Arkemedia: Vasa

Peter Halldorf 2000. *Drick djupt av anden*. Libris Förlag: Falun

Bertil Murray & Rose- Marie Rönnblom 2004. *Dela längtan*. Verbum förlag: Stockholm

Internet

<http://sacrista.evl.fi/sacrista.nsf/sp?Open&cid=Content40362>

http://www.pedersoreprosteri.fi/web/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=107&Itemid=260